

Rivna tingshus i Åkerbo och Hanekinds härad

Undersökning och text av Lars Montelius,
fd chefsrådman vid Linköpings tingsrätt

Tings- och rådhusinventeringen 1996 – 2007

Eva Löfgren
Ylva Blank
Henrik Borg
Elsa Trolle-Önnerfors
Johanna Roos

Åkerbo och Hanekinds häraders tingshus i Linköping

Uppfört: Sannolikt på 1830-talet

Tingshus: 1855–1889

Byggnadsbeskrivning: Den 26 augusti 1856 besiktigades tingshuset och de övriga byggnaderna vid tingshuset. Av besiktningsprotokollet framgår bla att de båda för tingshållningen använda flyglarna var byggda och inredda på följande sätt: Södra flygelbygganden var byggd av timmer och utvändigt reveterad, 23 alnar lång, 13 1/4 alnar bred samt 8 1/2 alnar hög med tak av bräder belagt med tegel. Den hade två skorstenar, vilka jämte vattenlister och takfotar var försedda med betäckning av järnplåtar. Denna flygel hade en våning med tambur eller förstuga och ett rum i västra ändan. I övrigt var hela våningen inredd till tingssal. Denna hade rappade och senare målade väggar, glacerad vit kakelugn, fasta oljemålade bänkar, behövliga stolar och bord, fönstergardinger och två lampor, allt nyligen anskaffat och i gott skick. I byggnaden fanns vidare en vind med ett halvrunt fönster på vardera gaveln. Norra flygelbyggnaden var byggd av timmer och utvändigt reveterad, 23 alnar lång, 13 1/4 alnar bred och 8 1/4 alnar hög. Den hade liksom den andra flygeln tak med bräder belagt med tegel, två skorstenar, takfotar med mera. Under östra delen av byggnaden fanns källare av gråsten på bjälklag. Även denna flygel hade vind med ett halvrunt fönster på vardera gaveln. För övrigt hade byggnaden inretts till förstuga och i sydvästra hörnet kök med rappade väggar. Vidare fanns i byggnaden ett hörnrum i nordvästra delen, ett rum i nordöstra delen, ett rum i sydöstra delen och ett rum mitt för förstugan, alla försedda med kakelugn. Det sydöstra rummet, vilket användes som arkiv, var även försett med en liten spisel. Stora våningshuset - som mangårdsbyggnaden kallades - var byggt av furutimmer och utvändigt reveterat, 57 1/2 alnar långt och 16 alnar brett med två utbyggnader på västra långsidan. På fastigheten fanns vid denna tidpunkt totalt sex byggnader. Under sommaren 1870 verkställdes reparation både utvändigt och invändigt av tingshusbyggnaderna.

Övrigt: Byggnaderna var belägna vid Barnhemsgatan 2. Häradshövding Claes Peter Bursie tog i början av 1854 initiativet till att Åkerbo och Hanekinds härads tingshusbyggnadsskyldiga invånare, för användning som gemensamt tingshus, under hösten samma år inköpte den så kallade Gyllenramska gården, fastighet nr 42 S:t Kors kvarter i Linköping. Carl Adolph Gyllenram som blev ägare till fastigheten år 1830 lät sannolikt bygga den herrgårdslikande byggnad som var uppförd då gården köptes av tingshusbyggnadsskyldige. Denna mangårdsbyggnad kom att fungera som tjänstebostad åt häradshövdingen. Två fristående flygelbyggnader användes för tingshållningen. Tingshusfastigheten styckades 1889 i fem tomter. På en av dessa, 42 e S:t Kors kvarter, kom det nya tingshuset att uppföras. Övriga tomter behöll tingshusbyggnadsskyldige i de båda häradena fram till den 4 oktober 1902 då tomterna såldes på offentlig auktion. Tre år senare flyttades Stora våningshuset, som använts som domarbostad, till Stångåns östra strand vid Hackefors i Linköping, där den användes som sommarbostad och kallades Vårgård. I samband därmed torde de båda flygelbyggnaderna ha rivits. Vårgård tillhör numera landstinget och används som konvalescenthem.

Nya Lagberedningen 1884: Tingssalen ansågs väl låg.